

Mottaker
Justis- og beredskapsdepartementet

Vår dato
2026-10-26

Vår ref.

Deres dato
2026-06-19

Deres ref.
26/1735

Innspill til Høring av forskrift om tilfluktssteder

Standard Norge anbefaler at Justis- og beredskapsdepartementet i samarbeid med Standard Norge, kartlegger relevante nasjonale, europeiske og internasjonale standarder og behovet for ny standardisering. Arbeidet bør særlig omfatte felles data og rapportering, vurdering og klassifisering av eksisterende bygg og anlegg, samt tekniske krav til nybygg i neste fase. På grunnlag av kartleggingen kan Standard Norge etablere en hensiktsmessig standardiseringsstruktur med relevante interesser.

Standard Norge viser til invitasjon til å inngi høringsinnspill til Høring av forskrift om tilfluktssteder.

Om Standard Norge

Standard Norges mandat som nasjonal standardiseringsorganisasjon er hjemlet i Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1025/2012 om europeisk standardisering, som er iverksatt i norsk rett. Standard Norge er Norges medlem i den internasjonale standardiseringsorganisasjonen ISO og den europeiske standardiseringsorganisasjonen CEN. I tillegg følger Standard Norge EUs arbeid med standardisering tett.

Standard Norge har ansvar for standardiseringsoppgaver innenfor de fleste områder. Standarder er et nødvendig og viktig verktøy for å ivareta god sikkerhet i kritisk infrastruktur og kritiske samfunnsfunksjoner. Standarder spesifiserer krav og retningslinjer til prosesser og tjenester innenfor de fleste områder og er et viktig virkemiddel til hjelp med å utvikle systemer for samhandling, forebygging og håndtering av større ulykker og hendelser. Standard Norge ivaretar en nøytral og troverdig prosess og videre vedlikehold av standarder etter utgivelse.

Standard Norges kommentarer og innspill

Standard Norge har følgende kommentarer til høringsnotatet:

Standard Norge ber departementet om å vurdere struktur, inndeling og klassifikasjon av de opplysninger kommunen skal rapportere om dekningsrom. En slik standardisering vil støtte utviklingen av programvare som så vil være sentralt for planlegging, øvelse og håndtering av beredskapssituasjoner. Dette kan omfatte både status for utpekte dekningsrom som er klare til bruk og for utpekte dekningsrom som skal endres eller tilpasses ved bygningstekniske grep. En felles informasjonsmodell og datastruktur vil være et viktig grunnlag for å følge opp og vurdere nivået av beskyttelse over tid. Kommunene bør registrere dekningsrom som varige objekter med stabile identifikatorer, mens tekniske vurderinger, tiltak, kapasiteter og status føres som daterte og versjonerte opplysninger.

Eksempel på innhold i informasjonsmodell:

Entitet	Relasjon til dekningsrom	Formål
Dekningsrom		1 Stabil identitet, type, klasse, status, hovedlokasjon og samlet kapasitet
Aktørrolle	0..n	Eier, bruker, driftsansvarlig, kommunal saksansvarlig og eventuell rekvirert bruksrett
Teknisk vurdering	1..n	Daterte vurderinger av konstruksjon, plassering, risiko, levetid og konklusjon
Forsyning og fasilitet	0..n	Strøm, nødstrøm, vann, avløp, sanitær, ventilasjon, lys, førstehjelp og samband
Adkomst og rømningsvei	1..n	Primær adkomst, universell adkomst og alternative rømningsveier
Tiltak	0..n	Modifikasjoner med ansvar, frist, kostnad, status og ferdigdokumentasjon
Statushendelse	1..n	Historikk for utpeking, operativ godkjenning, midlertidig stenging og avvikling
Dokumentreferanse	0..n	Vedtak, tegning, rapport, foto, kontroll, avtale og driftsinstruks

Rapportering kan benyttes for å følge progresjon på arbeidet med å oppgradere dekningsrom utover passivt å motta melding om ferdigstilling fra kommunens saksbehandling av byggesak. Innsikt i dette er et viktig bidrag for å planlegge og øve beredskap, og kan være et godt verktøy for den enkelte kommune i å simulere, planlegge og øve for bruk av dekningsrom.

Høringsforslaget legger opp til at oversikt over offentlige tilfluktsrom og offentlige dekningsrom skal være tilgjengelig for allmennheten. Samtidig kan detaljert informasjon om konstruksjon, sårbarheter, forsyninger og kontaktpersoner være uegnet for åpen publisering. Modellen bør derfor støtte separate visninger. Under er det gitt et eksempel på en modell:

Visning	Kan inneholde	Bør normalt utelates
Offentlig kart	Navn, type, offentlig status, besøksadresse eller inngang, overordnet kapasitet, tilgjengelighet og bruksstatus	Sårbarhetsfunn, detaljerte tegninger, personkontakter, adgangskontroll og tekniske svakheter
Kommunal forvaltning	Alle felt som er nødvendige for plan, tiltak, kontroll, økonomi og eierdialog	Opplysninger uten saklig behov
Operativ tilgang	Adkomst, romreferanse, klargjøring, forsyninger, ansvar, driftsinstruks og status i sanntid	Historiske detaljer som ikke støtter innsatsen
Nasjonal oversikt	Minimumsprofil, datakvalitet og aggregerte nøkkeltall	Lokale arbeidsnotater og personopplysninger

Side 6 «Selv om ikke alle kommuner skal utarbeide planer for tilfluktssteder, skal alle kommuner fortsette arbeidet med generell beredskapsplanlegging og å ha oppdaterte risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS-analyser). Vi ber om høringsinstansenes innspill på hva som skal til av veiledning og styrket kapasitet for at utsatte kommuner kan ivareta dette ansvaret.»

Standard Norge ber departementet vurdere om det i tillegg til å utarbeide en veileder for ROS analysen i kommunene kan utarbeidelsen standard som kan supplere veilederen med felles metodikk, begreper og dokumentasjonskrav. Fordelen med en standarder at den utarbeides av en standardiseringskomité som er bredt sammensatt, slik at interessenter deltar i arbeidet i utformingen fra start. Med det kan man få frem erfaring og god praksis i utformingen.

Som referanse til relevante standarder vil vi nevne NS-ISO 31000 som gir veiledning om hvordan organisasjoner kan integrere risikobasert beslutningstaking i styring, planlegging, ledelse,

rapportering, policy, verdier og kultur. Det er et åpent, prinsippbasert system, som betyr at det er mulig for organisasjonen å anvende prinsippene i standarden til egen kontekst. I tillegg er standardene NS 5814 om risikovurderinger og NS 5840 om beredskapsvurdering relevante som referanser i arbeidet.

Side 6 – «I det videre arbeidet med tilfluktssteder skal det konkretiseres standarder for nybygg av tilfluktssteder. Standarder og byggtekniske krav skal vurderes som del av byggtekniske forskrifter.»

Myndighetene må fastsette hvilket beskyttelsesnivå tilfluktssteder skal ha, herunder hvilke påvirkninger og belastninger de skal dimensjoneres for. Standard Norge ber departementet vurdere om kravene til tekniske spesifikasjoner for dekningsrom kan baseres på eksisterende europeiske og internasjonale standarder for bygg og anlegg. Dette kan sikre at aktørene i bransjen kjenner og forstår hvordan kravene kan og skal imøtekommes for å gi den ønskede funksjonalitet til dekningsrom, og ved det kan levere ønsket kvalitet til en riktig kostnad. Standarder kan konkretisere dette gjennom felles og etterprøvbare krav til prosjektering, utførelse, dokumentasjon og kontroll. Standard Norge støtter at innholdet her inngår i de byggtekniske forskrifter.

Side 40 – «Når kommunen har identifisert et behov for utpeking av dekningsrom, må slike rom utpekes etter en vurdering av egnethet. Slike vurderinger må baseres på fastsatte tekniske standarder og krav. Vurderingene forutsetter teknisk og bygningsfaglig innsikt som de fleste av de berørte kommunene sannsynligvis vil ha tilgjengelig i forbindelse med sitt ordinære arbeide med byggesaker. Avhengig av kommunens kapasitet og kompetanse, kan oppgaven gi behov for å bruke private sakkyndige, utdanne egne ansatte eller etablere interkommunalt samarbeid.»

Standard Norge ber departementet vurdere om og eventuelt hvordan eksisterende standarder for tilstandsvurdering av bygg kan tilpasses, bearbeides eller være grunnlag for standardisering av de vurderingene kommunene blir bedt om å gjøre av bygg og anlegg for utpeking til dekningsrom. NS 3424 Tilstandsanalyse av byggverk gir en felles metodikk for tilstandsanalyse og dokumentasjon, inkludert i dette bør man vurdere å standardisere kompetansekravene for de som skal gjøre vurderingen, og eventuelt en kvalitetssikring av denne kompetansen. Standarder kan gi en felles metodikk for vurdering av eksisterende bygg og anlegg som mulige dekningsrom, herunder vurdering av behov for oppgradering. Dette kan bidra til ensartede vurderinger, tydelige dokumentasjonskrav og redusert avhengighet av lokalt skjønn.

Utvikling av verktøy og modeller for vurderinger bør baseres på eksisterende og eventuelt nye standarder, slik at det sikres jevn kvalitet over vurderingene i en utsatt kommune og mellom de utsatte kommunene.

Kap. 4.1.3 og 4.1.5 omtaler svenske krav til merking. Standard Norge ber departementet vurdere om en digital representasjon av dekningsrom kan være hensiktsmessig for den enkelte kommune for beredskapsplaner og scenarier basert på kartinformasjon. Vurdering av scenarier i kart gir god oversikt, og tilgang til dekningsrom i kartløsninger vil gi bistand i nødsituasjoner eller krisehåndtering. Standard Norge har utviklet standarder for visualisering og symbolisering for ressurser i hendelseshåndtering, og det vil være enkelt å utvide dette med symboler og datasett for dekningsrom.

Standard Norge anbefaler at departement i samarbeid med Standard Norge, kartlegger eksisterende standarder og behovet for ny standardisering. Standard Norge kan deretter etablere en hensiktsmessig komité- eller arbeidsgruppestruktur for å utvikle nye standarder som kan støtte opp om implementering av forskriften. En komité vil inneholde representanter for ulike interessenter, og kan med det sikre god prioritering og fremdrift i arbeide med å utvide og sikre behovet for beskyttelse for sivilbefolkningen.

Postadresse

Standard Norge
Postboks 242
1326 Lysaker

E-post

info@standard.no

Telefon

67 83 86 00

Organisasjonsnummer

985 942 897

www.standard.no

Vår saksbehandler

Thomas Oscar-Andersen tlf. 90202218

Standard Norge kan gi utfyllende kommentarer i eget møte med Justis- og beredskapsdepartementet.

Vennlig hilsen,

Åse Lunde

Direktør Energi, bærekraft og teknologi